

**Majandus- ja infotehnoloogiaministri määruse „Majandus- ja infotehnoloogiaministri 19. juuli 2023. a määruse nr 48 „Töölase konkurentsivõime toetamine“ muutmise“ eelnõu seletuskiri**

## **1. Sissejuhatus**

### **1.1. Sisukokkuvõte**

Eelnõukohase määrusega muudetakse majandus- ja infotehnoloogiaministri 19. juuli 2023. a määrust nr 48 „Töölase konkurentsivõime toetamine“.

Eelnõu eesmärk on teha määruses vajalikud muudatused toetatavates tegevustes. Määrusesse lisatakse kaks uut toetatavat tegevust. Lisanduvatest tegevustest üks on sotsiaalse innovatsiooni kaudu tervisepiiranguga inimeste tööle saamise ja tööl püsimise võimaluste parandamine. Teise tegevuse kaudu toetatakse lisa- ja jätkutegevusi, mille eesmärk on suurendada mittetöötavate 16–29-aastaste noorte tööalast konkurentsivõimet ning nad tööle aidata või haridussüsteemi lõimida. Samuti täpsustatakse sätteid, mis on seotud mittetöötavate vähemalt 55-aastaste inimeste ja pererändega saabunute, uussisserändajate, rahvusvahelise kaitse saajate ning romade tööalase konkurentsivõime ja tööl püsimise toetamisega.

### **1.2. Eelnõu ettevalmistajad**

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi tööhõive osakonna nõunikud Anna-Liina Väkrum (tel 5911 5470, anna-liina.vakram@mkm.ee) ja Heidi Paabort (tel 5854 8258, heidi.paabort@mkm.ee), Reine Hindrekus-Koppel (tel 5379 0331, reine.hindrekus-koppel@mkm.ee), sama osakonna tööturuteenuste juht Kristi Suur (tel 5913 9212, kristi.suur@mkm.ee) ja õigusnõunik Ilona Sade (tel 5667 4014, ilona.sade@mkm.ee), töövaldkonna andmete juht Deisi Pohlak (tel 5912 7349, deisi.pohlak@mkm.ee), strateegiaosakonna struktuurivahendite nõunik Pille Penk (tel 5918 2214, pille.penk@mkm.ee) ja välisvahendite õiguse nõunik Cyrsten Rohumaa (tel 631 3609, cyrsten.rohumaa@mkm.ee).

Eelnõu ja seletuskirja õigusekspertiisi on teinud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi õigusosakonna õigusnõunik Gerly Lootus (Gerly.Lootus@mkm.ee).

Eelnõu on keeletoimetanud Justiits- ja Digiministeeriumi õigusloome korralduse talituse keeletoimetaja Aili Sandre (aili.sandre@justdig.ee).

### **1.3. Märkused**

Eelnõu ei ole seotud isikuandmete töötlemisega isikuandmete kaitse üldmääruse tähenduses.

## **2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs**

Eelnõu koosneb 37 punktist.

**Eelnõu punktiga 1** täiendatakse määruse § 2 lõike 3 sõnastust.

Punktiga täiendatakse § 4 lõiget 1 punktidega 6 ja 7. Punktides nimetatud tegevuste puhul arvestatakse, et tööle rakendumise sihtnäitaja on vähemalt 25% projektis osalenutest. Võrreldes määruse mitme muu tegevusega, kus sihtnäitaja on 40%, tehakse siin erandid. Paragrahvi 4

lõike 1 punkti 6 tegevuse puhul peetakse lisaks tööle rakendumisele positiivseks tulemuseks haridussüsteemi naasmist või seal püsimist, ebasoodsast olukorrast väljumist ja tööturul püsimist. Punkti 7 tegevuse puhul peetakse lisaks tööle rakendumisele oluliseks positiivseks tulemuseks ebasoodsast olukorrast väljumist ja haridussüsteemi naasmist.

**Eelnõu punktiga 2** muudetakse § 4 lõike 1 punkti 3 õigusselguse huvides ning paindlikkuse suurendamiseks. Sättest on välja jäetud viide siseministri määrusele, millega kehtivas määruks on määratletud elamise kestus, milleni on tegemist uussisserändajaga. See on viidud ühe pererändega saabunud uussisserändaja määratluse elemendina eraldi lõikesse 3<sup>3</sup>, et parandada sihtrühma kuuluvate isikute loetelu selgust. Peamisi sihtrühmi on kolm: 1) pererändega saabunud uussisserändajad, 2) rahvusvahelise kaitse saajad ning 3) romad. Lisaks luuakse võimalus vajaduse korral projekti kaasata rändetaustaga inimesi, kelle olukord ja tööturutakistused on pererände või rahvusvahelise kaitse saanutega sarnane, kuid kes mitmesugustel põhjustel ei mahu nende sihtrühmade määratluse alla, näiteks muutunud on viibimise alus vms. Samuti luuakse sarnaselt noorte sihtrühmale võimalus kaasata pereleikkmeid, sest eriti rändetaustaga naiste puhul võivad perekondlikud hoiakud mõjutada nende valmidust tööle asuda.

**Eelnõu punktiga 3** täiendatakse määruse § 4 lõiget 1 punktidega 6 ja 7.

Punkti 6 alusel toetatakse tegevusi, mille eesmärk on sotsiaalse innovatsiooni kaudu parandada tervisepiiranguga inimeste tööle saamise ja tööl püsimise võimalusi. Toetatakse uuenduslikke sekkumisi, mis on suunatud terviklike lahenduste loomisele, et arendada nii valdkonnasiseseid kui -üleseid jätkusuutlikke meetmeid sihtrühma leidmiseks, nendeni jõudmiseks ning toetavate tugisüsteemide või teenuste loomiseks. Lisaks toetatakse algatusi, mis aitavad suurendada ühiskonna teadlikkust tervisepiiranguga inimeste vajadustest ja võimalustest tööturul ning soodustatakse spetsialistide koolitamist, et parandada nende oskusi ja arusaama sihtrühma toetamisest. Toetust saavad ka tegevused, mis edendavad sotsiaalset ettevõtlust<sup>1</sup>. Sotsiaalse ettevõtluse arendamine ja toetamine võimaldab luua tervisepiirangutega inimestele sobilikke töövõimalusi, pakkudes paindlikke tingimusi, tuge ja erilahendusi, mis aitavad neil paremini tööturule siseneda ja seal püsida. Toetatakse tegevusi, mis on jätkusuutlikud ja pikemaajalised ning mis pakuvad uuenduslikke lähenemisi, meetodeid või teenuseid, kuid samuti saab toetuse abil uuesti disainida või uuenduslikku lähenemist pakkuda juba olemasolevatele teenustele, tegevustele, meetmetele. Toetatavad tegevused peavad tervisepiirangutega inimesi toetama, ette valmistama või aitama avatud tööturule jõudmisel või seal püsimisel. Projekti elluviimisel võib teha koostööd ka kohalike omavalitsuste või haridusasutuste või riigiasutustega, näiteks Eesti Töötukassaga, et suurendada nii asutustevahelist kui ka sihtrühma esindusorganisatsioonide koostööd asutustega, mis aitaks paremini teadustada sihtrühma vajadusi ning seostada erinevaid valdkondi tööturuga. Samuti soodustatakse selle tegevuse kaudu sarnase taustaga organisatsioonide koondumist, et suurendada võrgustumist, mis aitab suurendada sihtrühma kaetust. Toetatakse ka tegevusi, mis aitavad tervisepiirangutega inimestel ettevõtlusega alustada, näiteks toetatakse sihtrühma liikmeid alates äriidee leidmisest ja edasiarendamisest kuni ettevõtte loomise ja käima panemiseni (näiteks ärikiirendi vms). Kui projekti käigus luuakse uus ettevõtte, ei ole toetuse saajal lubatud anda rahalist toetust loodavale ettevõttele,

---

<sup>1</sup> Sotsiaalmajanduse valdkonda kuuluvad konkreetset ettevõtteid, organisatsioonid ja juriidilised isikud, sealhulgas sotsiaalsed ettevõtteid, ühistud, vastastikused ühingud, sihtasutused ja mittetulundusühingud, mis seavad esikohale sotsiaalsed eesmärgid. Sotsiaalmajanduse ärimudelite eesmärk on investeerida suurem osa kasumist tagasi organisatsiooni ja/või sotsiaalsesse eesmärki ning omada osaluspõhist/demokraatlikku juhtimisvormi. Sotsiaalmajandus on teadaolevalt kinnistunud kohalikul tasandil ja edendab sotsiaal-majanduslikku ühtekuuluvust, edendades selliseid väärtusi nagu solidaarsus, osalemine ja koostöö. Sotsiaalmajandus aitab kaasa ka ÜRO kestliku arengu eesmärkide rakendamisele. [Social economy in the EU - European Commission](#)

alustaval ettevõttel on võimalik taotleda muid toetusmeetmeid (nt ettevõtlusega alustamise toetust või palgatoetust) töötukassalt ja Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutuselt.

Sotsiaalse innovatsiooni mõiste käesoleva määruse tähenduses on leitav eelnõu punktis 6 ja hinnatakse lisa 5 alusel. Tegevuse elluviimise sidumine sotsiaalse innovatsiooni põhimõttega on oluline, sest see lähenemine suunab sihtrühma toetamisel arvestama koosloomelise tegevusviisiga, mis võimaldab ühiskondlikele probleemidele ja väljakutsetele pakkuda varasemast uudemaid ja sobivamaid süsteemseid lahendusi<sup>2</sup>. Koosloome on määruse mõistes muutuste juhtimine, kus ühise probleemiga seotud osapooled loovad võrdse partnerluse ja üksteise võimestamise kaudu uusi sobivamaid praktikaid. Kuna põhimõtte eeldab sihtrühma enda suurt osalust nii tegevuse loomisel kui ka valikukriteeriumide sätestamisel, on sel lähenemisel ka laiem ühiskondlik väärtus, sest aitab võimestada taotlusvooruga toetatavat sihtrühma, kelle häält on varem taotlusvoorude kujundamisel olnud vähem esindatud. See lähenemine järgib ka „Sotsiaalse innovatsiooni Eestis visiooni 2030“. See toob välja, et riiklikult on poliitikaloomes vaja tagada kogukonnakesksus ja koostööle orienteeritus, et loodavad tegevused lähtuksid inimeste vajadustest ning kus inimene ise on aktiivne avateenuste kooslooja.

Sotsiaalse innovatsiooni põhimõtete järgimine toetatavas tegevuses eeldab aga kokkuleppeid elluviimise põhimõtetes, mis omakorda on seotud tegevuse elluviimiseks vajalike tingimuste sätestamisega. Selleks toimus Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi juhtimisel tegevuse sisuliste vajaduste, hindamiskriteeriumite ja rahastustingimuste koostamiseks mitmekuine (mai kuni november 2024. a) koosloomeline protsess, mis võimaldas sihtrühmaga otseselt seotud osalistel (Sotsiaalkindlustusamet, Haridus- ja Teadusministeerium, Sotsiaalministeerium, Siseministeerium, Eesti Puuetega Inimeste Koda, Sotsiaalsete Ettevõtete Võrgustik, Eesti Linnade ja Valdade Liit ja Eesti Töötukassa) anda omapoolne sisend sihtrühma hetkeolukorrale, selle peamistele toe saamise ootustele ja probleemkohtadele ning võimalikele lahendustele tööturule jõudmiseks või seal püsimiseks. Sisend oli aluseks tegevussuuna sisule, toetatava tegevuse ja sihtrühma sõnastamisele ning vastavushindamise kriteeriumidele.

Punkti 7 alusel toetatakse tegevust, mille eesmärk on suurendada mittetöötavate 16–29-aastaste noorte tööalast konkurentsivõimet ja nad tööle aidata või haridussüsteemi lõimida, suunates tegevusi ka nende vanematele ja tugivõrgustikule. Selline tegevus võimaldab jätkata uue projektina § 4 lõike 1 punktis 1 nimetatud tegevust. Sel põhjusel võib tegevus sisaldada olukorra analüüsi põhjal nii varasemaid kui ka uusi alategevusi.

Tegevuse jätkamise toetamise vajalikkus on tingitud mitmest põhjusest. Määruse § 4 lõike 1 punktis 1 nimetatud tegevuse seire kokkuvõtted (esimene taotlusvoor avati 4. septembril 2023. a) on välja toonud mitu probleemkohta ja nende lahendusvõimalused, millest sõltub noorte edasise toetamise tõhusus. Esmalt ei olnud mitmes piirkonnas (nt Tallinn, Järvamaa, Hiiumaa, Lääne-Virumaa) varasema avatud taotlusvooru ressursside piiratuse ja taotletava summa piirmäära tõttu võimalik tuge taotleda neljaks aastaks, mis võib tuua kaasa noorte toetamise vaatest regionaalse ebavõrdse kohtlemise. Teiseks on projektide tegevuste tulemusel jõutud haavatavas olukorras olevate noorteni, kes võivad vajada teatud perioodi tagant korduvat tuge. Noorte õigustatud ootus<sup>3</sup> jätkuvat tuge saada aga eeldab, et teenuse osutamise periood peab pikenema. Kolmandaks on § 4 lõike 1 punkti 1 tegevuse seire näidanud, et mitmesse piirkonda on abivajavate noorte suurema arvu ja hajaasustuse tõttu vaja suunata lisaressursse, kuna suurendada oleks vaja ka noorte heaolu spetsialistide koormust või arvu. Samuti on koostöökohtumiste analüüsid näidanud, millistest teenustest ja ennetavatest meetmetest on,

---

<sup>2</sup> Terminid - SA KÜSK.

<sup>3</sup> Noortegarantii elluviimine.

sealhulgas erinevate tasandite eelarve kärbete tõttu, pigem puudus. Lisaks on 15–29-aastaste mittetöötavate ja mitteõppivate ehk NEET-olukorras noorte arv (2024. a lõpus oli see Eesti Statistikaameti andmetel 22 800) ja noorte vanuses 16–29 töötuse määr endiselt kõrge. Arvulist kasvu on näiteks suurendanud uute sisserännanud noorte suur hulk. Nii noortegarantii tugisüsteemi kui ka töötukassa spetsialistid on välja toonud, et aina enam on nendeni jõudmas noored, kes vajavad varasemaga võrreldes pikemat ja intensiivsemat tuge. Viimastel aastatel on registreeritud noorte töötute osakaal kõikidest töötutest olnud kasvamas – 2023. a jaanuaris oli see 22,9%, 2024. a jaanuaris 23,6% ja 2025. a jaanuaris 24,7%. Eesti Töötukassa 2024. a 12 kuu keskmise statistika kohaselt ei olnud 58% töötutest noortest vanuses 16–29 erialast haridust, mistõttu nende suundumine tööturule võib olla takistatud. Kuna tegevus panustab ka noortegarantii tugisüsteemi elluviimisesse, võimaldab pikaajalisem tugi kohalikel omavalitsustel tagada noortele süsteemsema ja proaktiivsema toe, sest omavalitsusel on infot potentsiaalselt abivajavatest noortest. Kaudselt mõjutab uus tegevussuund õppimiskohustuse ea tõstmist ja lastekaitse reformi tõhusamat elluviimist, sest nimetatud sihtrühmades teadmine, nendeni jõudmine ja nende toetamine on alates 16. eluaastast kesksel kohal.

**Eelnõu punktiga 4** täiendatakse määruse § 4 lõike 4 sõnastust.

Muudatus võimaldab § 4 lõike 1 punkti 7 tegevuse puhul lisaks noorele endale suunata teenuseid tugivõrgustikule, näiteks perekonnale, eestkostjale ja hooldusperekonna liikmetele. Sama lähenemine on rakendatav ka sama lõike punkti 1 tegevuse puhul, mille jätkutegevuseks on punkti 7 tegevus.

**Eelnõu punktiga 5** täiendatakse määruse § 4 lõigetega 4<sup>1</sup>–4<sup>5</sup>.

Lõige 4<sup>1</sup> sätestab, et määruse tähenduses on tervisepiiranguga inimene isik, kelle tervislik seisund takistab tal tööd saada või tööl püsida. Selle alusel saab toetavaid tegevusi pakkuda ka inimestele, kellel ei ole töötukassa hinnanud vähenenud töövõimet või Sotsiaalkindlustusamet tuvastanud puude raskusastet, kuid kellel esinevad siiski tervisest põhjustatud piirangud, mis raskendavad tööle saamist või tööl püsimist. Sihtrühma nende esindajate sõnul, kes kaasati koosloomeprotsessi enne määruse koostamist, on oluline, et toetatavaid tegevusi saaks pakkuda ka inimestele, kellel ei ole töövõime langust või puuet tuvastatud, kuna tervisepiirangud, mis vähendavad inimeste töövõimalusi, on erineva raskusastme ja iseloomuga, mis alati ei pruugi põhjustada töövõime langust või puuet. Sihtrühma laiem käsitus võimaldab pakkuda toetavaid tegevusi selleks, et ennetada terviseprobleemidega inimeste töövõime suuremat langust ning nende tööhõivest väljalangemist. Lisaks, tegevuses osalejat ei saa kohustada avaldama oma vähenenud töövõime või puude andmeid ning toetuse saajal ei ole andmekaitse reeglite tõttu võimalik selle õigsust kontrollida. Toetatava tegevuse ettevalmistamisele kaasatud sihtrühma esindajate sõnul on toetuse saajad ehk MTÜ-d või SA-d, kes tervisepiiranguga inimestega iga päev tegelevad, piisavalt kompetentsed, et hinnata, kellele tegevusi osutada.

Sihtrühma täpset suurust on keeruline hinnata. Kuna tegevustes saavad osaleda ka inimesed, kellel ei ole töövõime langust või puuet tuvastatud, kuulub sihtrühma rohkem inimesi, kui on vähenenud töövõimega või puudega inimesi Eestis. Eesti sotsiaaluuringu käigus küsiti, kui paljudel tööealistel inimestel on igapäevategevus mõningal või suurel määral piiratud. Statistikaameti andmetel esinesid igapäevategevustes piirangud 31,4% tööealistest inimestest, mis on umbes 314 000 inimest. Seega võib potentsiaalse sihtrühma suuruseks pidada 314 000 inimest. Toetust saavad taotleda organisatsioonid, mitte üksikisikud ning projektitegevusi saab kitsendada tegevuste või sihtrühma järgi (nt on tegevused suunatud konkreetse tervisepiiranguga inimestele), mistõttu on toetuse abil tegevustes osalevate inimeste arv

tõenäoliselt väiksem kui 314 000 inimest. Samuti ei pruugi paljud potentsiaalsed sihtrühma liikmed tegevustes osaleda (nt ei ole neil selleks vajadust).

Lõikes 4<sup>2</sup> sisustatakse rändetaustaga inimese mõiste, piiritledes seda inimestega, kes ei ole Eesti alalised elanikud, vaid on need, kes viibivad Eestis erinevatel alustel antud elamisloa või elamisõiguse alusel. Nende hulgas on ka välismaalaste seaduse § 309<sup>14</sup> järgi viibivad isikud ehk ukrainlased, kes viibivad Eestis sõjalise konflikti tõttu Ukrainas ega ole taotlenud muud viibimise alust.

Lõikes 4<sup>3</sup> täpsustatakse pererändega saabunud uussissrändaja mõistet, viidates vastavatele elamisloa andmise alustele välismaalaste seaduses, välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seaduses ja Euroopa Liidu kodaniku seaduses. Määratlus käib kõigi kohta, kellel on võimalik nimetatud õigusaktide alusel pereliikme juurde asumiseks elamisluba saada. Välja on ka toodud, et uussissrändaja on see, kes on Eestis seaduslikult elanud vähem kui viis aastat siseministri 13. augusti 2014. a määruse nr 34 „Kohanemisprogramm“ kohaselt.

Lõige 4<sup>4</sup> sätestab tingimused sihtrühma kuulumise tõendamiseks. Tegevuses osalejat ei saa kohustada avaldama oma vähenenud töövõime või puude andmeid ning toetuse saajal ei ole andmekaitse reeglite järgi võimalik selle õigsust kontrollida. Samuti ei ole toetuse saajal üldjuhul võimalik kontrollida inimeste rändetausta. Lisaks on määruse § 4 lõike 1 punkti 2 puhul jäetud toetuse saajale võimalus kaasata tegevustesse erinevaid haavatavaid sihtrühmi, kes vajavad individuaalset ja intensiivset lähenemisviisi tööle saamiseks või tööl püsimiseks. Kuna sellised tööturul ebasoodsamas olukorras olevad sihtrühmad vajavad tööturualaseid lisasekkumisi, kuid toetuse saaja võimalused sihtrühma kuulumist näiteks registrite alusel kontrollida on väga piiratud, siis eespool nimetatud sihtrühmade puhul piisab Euroopa Komisjoni 2025. a avaldatud metoodika „Ebasoodsas olukorras olevate sihtrühmade toetuse kontrolli- ja auditi lähenemisviisi kohta“ alusel sihtrühma kuulumise tõendamiseks sellest, kui toetuse saaja küsib sihtrühma liikmelt kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis (nt kirjalikult või digitaalselt allkirjastatud kinnituskiri) kinnituse, et sihtrühma liige vastab määruse tingimustele, nt tema tervislik seisund takistab tööle saamist või tööl püsimist. Toetuse saajal on kohustus kinnituskirjad säilitada ja vajadusel kontrolli- ja auditi tegevustes esitada.

Lõige 4<sup>5</sup> defineerib, mida tähendab mõiste sotsiaalne innovatsioon käesoleva määruse lõikes, sest sotsiaalset innovatsiooni võib erinevalt mõista ja kirjeldada. Ühtset, rahvusvaheliselt kokku lepitud definitsiooni sotsiaalsele innovatsioonile ei ole<sup>4</sup>, kuid valdavalt jagatakse arusaama, et selle fookus on ühiskondlike vajaduste rahuldamisel ning uute mõjusate lahenduste loomisel, mille tulemusel tekivad ka uued sotsiaalsed suhted või koostöövormid. Need võivad olla näiteks uued teenused, koostöövormid, tooted või protsessid, mille eesmärk on inimeste heaolu ja ühiskonna sidususe suurendamine. Täpsemad kriteeriumid on sätestatud lisa 5. Selle alusel peab projektile olema laiem sotsiaalne mõju ehk projekt on ühiskondlikke probleeme vähendav ja uudeid tegevusvorme võimaldav (kriteerium 1), ühiskonnaliikmete tegutsemisvõimet ja heaolu suurendav (kriteerium 2); aja- ja asjakohast konteksti, sihtrühma olukorda ja sobivaimat tuge arvestav (kriteerium 3); inimene kui oma vajadustes tervik lähenemine ehk sektorite ja tasandite koostööülesust suurendav (kriteerium 4); koosloomet, koostoimet ja võrdset partnerlust võimaldav (kriteerium 5) ning kogemuste analüüsi ja uut teadmust ning tulemuste levitamist võimaldav (kriteerium 6). Kriteeriumide selgitamiseks on enesehindamisvormis (lisa 5) 12 küsimust, kus tuleb kinnitada, et neid kriteeriume järgitakse.

**Eelnõu punktiga 6** täiendatakse määruse § 4 lõikega 8.

---

<sup>4</sup> [Sotsiaalse innovatsiooni kompetentsikeskus - SA KÜSK](#)

Lõige 8 sätestab, et § 4 lõike 1 punkti 7 toetavate tegevuste puhul on 16–29-aastastele noortele ennetustegevused ja -teenused (sekkumised) abikõlblikud, kui need on sihtrühmale näidustatud ja on tõendatud, et need aitavad ära hoida väljalangemist haridusest või toetavad jõudmist haridusse või tööturule. Sekkumised peavad olema suunatud noortele, kellel on kirjeldatud probleem juba ilmnunud. Sekkumine peab ennetama probleemi edasist süvenemist ja muude seotud probleemide teket.

Toetatakse sekkumisi, mis on läbinud Eesti ennetuse teadusnõukogu hindamise. Hinnatud sekkumised leiab ennetuse teadusnõukogu kodulehelt.

**Eelnõu punktiga 7** täiendatakse määruse § 5 lõikega 2<sup>1</sup>, mille kohaselt rahastatakse § 4 lõike 1 punktis 4 nimetatud tegevust lisas 7 sätestatud rahastuskorras ja standardiseeritud ühikuhinna alusel. Tegevused on abikõlblikud ühendmääruse § 19 lõike 1 alusel, lähtudes lisa 7 „Rahastuskord“ tingimustest.

Tegevuse rahastuskorraga kehtestatakse standardiseeritud ühikuhind, mis on maksimaalselt 4303 eurot isiku kohta. Samuti on sätestatud, et tegelike kulude alusel kulusid rohkem ei hüvitata, kuna ühikuhinnas on arvestatud kõiki toetuse saajal tegevuse elluviimisel tekkivaid kulusid (sellele ei kohaldu ühtne määr 7%). Tegevuse rahastamiseks kehtestatav standardiseeritud ühikuhind rakendub kogu projekti perioodil ega ole ajas korrigeeritav, kuna selle väljatöötamisel on juba arvestatud kogu rahastusperioodi tarbijahinnaindeksi kasvu prognoosiga. Ühikuhinna väljatöötamisel on aluseks võetud eelmisel perioodil Euroopa Sotsiaalfondist rahastatud avatud taotlusvoorude määruse „Töölalast konkurentsivõimet suurendavad teenused“<sup>5</sup> alusel rahastatud § 6 lõike 1 punktis 8 nimetatud tegevuse tulemuspõhise vooru standardiseeritud ühikuhind, mida on korrigeeritud viimaste aastate tarbijahinnaindeksi muutuste ja Eesti Panga inflatsiooniprognoside järgi.

**Eelnõu punktiga 8** täiendatakse § 5 lõiget 5, lisades loetelusse lisaks ühikuhinnale standardiseeritud ühikuhinna, kuna muudatusega lisatakse määruhes juba sätestatud tööturutoetuse (sõidu- ja majutustoetus ning stipendium) ühikuhindadele uus standardiseeritud ühikuhind määruse § 4 lõike 1 punktis 4 nimetatud tegevuse kulude katmiseks.

**Eelnõu punktiga 9** täiendatakse määruse § 5 lõiget 20 ning sätestatakse, et määruse § 4 lõike 1 punktis 6 nimetatud tegevuse puhul, mille eesmärk on sotsiaalse innovatsiooni kaudu parandada tervisepiiranguga inimeste tööle saamise ja tööl püsimise võimalusi, ei piirata projektiga seotud tegevuste tarbeks kasutatavate veebilehtede loomise või ligipääsetavaks muutmise kulude suurus. Selle erandi eesmärk on anda toetuse saajatele võimalus kasutada oma sihtrühma hüvanguks laiemalt ka veebilehtede võimalusi. Näiteks võib olla toetuse saajatel vaja suuremamahuliselt kohandada veebilehti ligipääsetavuse eesmärgil või luua veebikeskkondi, mis näiteks koondavad erinevaid müüjaid ja teenuseosutajaid, kes turustavad erivajadustega inimeste toid või pakuvad teenuseid erivajadustega inimestele või nendega koos.

**Eelnõu punktiga 10** täiendatakse määruse § 5 lõike 22 sõnastust, lisades loetellu ka määruse § 4 lõikesse 1 lisatud punktis 7 sätestatud tegevuses osalejad. Muudatusega tagatakse neile ligipääs veel vähemalt neli kuud pärast tööle või õppima asumist järgmistele teenustele: psühholoogiline nõustamine, võlanõustamine ja tugiisikuteenus.

**Eelnõu punktiga 11** täiendatakse määruse § 5 lõigetega 24–27.

---

<sup>5</sup> Tervise ja tööministri 08.05.2018. a määrus nr 20.

Lõige 24 sätestab, et kui § 4 lõike 1 punktis 6 sätestatud tegevuses osaleja asub õppima või tööle projektis osalemise ajal, on tal õigus jätkata osalemist projektis selle abikõlblikkuse perioodi lõpuni. Uus säte täpsustab määruse tingimusi, andes selge suunise § 4 lõike 1 punkti 6 alusel toetatud tegevuses osaleja kohta, kes võib projekti alguses olla nii töötav kui ka mittetöötav (samuti õppiv või mitte õppiv) tervisepiiranguga inimene, et projekti kestel muutuv tööturustaatus ei mõjuta projektis osalemise jätkamist. Näiteks kui tervisepiiranguga töötu inimene saab projekti kestel tööle või kui töötav tervisepiiranguga inimene vahetab töökohta või jääb töötuks, on oluline jätkata toetava tegevuse osutamist. Sama tingimus puudutab ka õppimist. Sel moel on võimalik toetada ka tervisepiiranguga inimeste hõives püsimist.

Lõige 25 sätestab, et kui § 4 lõike 1 punktis 6 nimetatud tegevuseks teeb toetuse saaja investeeringuid, sealhulgas soetatakse tegevusvahendeid või kohandatakse ruume ja vahendeid sihtrühmale ligipääsetavaks ja kasutatavaks, ei tohi need kulud moodustada rohkem kui 15% projekti taotletavast abikõlblikust eelarvest. Projekti eesmärk on sihtrühma otsene toetamine. Kuigi toetuse andmise põhieesmärk on toetada tegevusi, mis aitavad tervisepiiranguga inimestel tööle saada või tööl püsida, võib projekti elluviimisel tekkida vajadus teha ka investeeringuid või soetada tegevusvahendeid, et sihtrühma paremini toetada ja kaasata. Investeeringuid võib teha otseselt projektiga seotud tegevuste tarbeks. Projekti raames ei toetata tööandja tööruumide või -vahendite kohandamist, selleks saab tööandja toetust küsida töötukassalt.

Lõige 26 sätestab, et kui § 4 lõike 1 punkti 6 kohaste tegevustega arendatakse sihtrühmani jõudmiseks, vajaduste väljaselgitamiseks või toetamiseks erinevaid meetodikaid, ei tohi nende kulud moodustada rohkem kui 10% projekti taotletavast abikõlblikust eelarvest. Projekti eesmärgi põhirõhk on sihtrühma otsesel toetamisel. Samas eeldab tegevuse aluseks olev sotsiaalne innovatsioon uuenduslikke lähenemisi, mistõttu on vaja tagada võimalus arendada ka meetodikaid.

Lõige 27 sätestab, et kui § 4 lõike 1 punkti 6 kohases tegevuses tellitakse uuringuid ja analüüse tegevuste (sh valitud meetodikate) tulemuste ja mõju hindamiseks, ei tohi need kulud moodustada rohkem kui 5% projekti taotletavast abikõlblikust eelarvest. Projekti eesmärgi põhirõhk on sihtrühma otsesel toetamisel. Samas eeldab tegevuse aluseks olev sotsiaalne innovatsioon kogemuse talletamist ja analüüsi, et jagada uusi teadmisi teiste osalistega.

Lõige 28 sätestab, et olukorras, kus taotleja koos partneritega viib samal ajal paralleelselt ellu § 4 lõike 1 punktides 1 ja 7 nimetatud tegevusi, saab samale noorele teenust osutada ühes projektis korraga. Piirang aitab vältida topeltrahastamise riski. See omakorda tuleneb abikõlblikkuse reeglitest, kus topeltrahastamine ei ole võimaldatud.

**Eelnõu punktiga 12** täiendatakse määruse § 6 lõike 2 sõnastust, sätestades, et uuringute ja analüüside abikõlbmatust ei kohaldata lisaks § 4 lõike 1 punktis 1 nimetatud tegevusele § 4 lõike 1 punktis 6 nimetatud tegevuste puhul. Punktis 6 nimetatud tegevuste elluviimise aluseks on sotsiaalne innovatsioon, mis eeldab kogemuse analüüsi ja selle alusel uue teadmise jagamist huvitatud osalistele, et tegevuste mõju geograafilist ulatust laiendada. Eelkõige on silmas peetud, et projektide kaudu saadud kogemusest saavad õppida ka teised sarnase sihtrühmaga tegelevad asutused.

**Eelnõu punktiga 13** täiendatakse määruse § 7 lõike 3 sõnastust, sätestades § 4 lõike 1 punktide 4 ja 7 tegevuste abikõlblikkuse perioodidena vastavalt 18 ja 24 kuud. Võrreldes teiste tegevustega sätestatakse punkti 4 tegevusele lühem abikõlblikkuse periood, arvestades kavandatud tegevuse olemust.

**Eelnõu punktiga 14** täiendatakse määruse § 8 lõikega 1<sup>1</sup>, sätestades § 4 lõike 1 punktides 4, 6 ja 7 nimetatud tegevustele minimaalse toetuse piirmääraks 100 000 eurot projekti kohta. Punkti 4 tegevusele, mis on suunatud mittetöötavate vähemalt 55-aastaste inimeste konkurentsivõime, tööle saamise ja tööl püsimise toetamisele, sätestatakse madalam minimaalne toetussumma tegevuse kavandatud kestusest (12 kuud) ning määratud abikõlblikkuse perioodist (18 kuud). Punktide 6 ja 7 tegevustele sätestatakse minimaalse toetuse piirmäär 100 000 põhjusel, et tegemist võib olla ka väikeprojektidega ehk väiksema toe vajadusega (näiteks Hiiumaal jne) ja kõrgem minimaalse toe piirmäär võib taotlemist takistada. Punkti 7 tegevuse korral sõltub see ka kavandatud tegevuse kestusest (kuni 24 kuud).

**Eelnõu punktiga 15** täiendatakse määruse § 8 lõike 2 punkti 2, millega kehtestatakse lisaks määruse § 4 lõike 1 punkti 2 kohasele tegevusele ka § 8 lõike 2 punktides 3 ja 7 nimetatud tegevustele maksimaalseks toetussummaks 300 000 eurot projekti kohta. Punkti 7 tegevuse puhul tuleneb see summa avatud taotlusvooru rahalisest võimalusest ja eesmärgist tagada tegevuse laiaulatuslikum regionaalne kättesaadavus. Lisaks tuleneb see sellest, et punkti 7 tegevusele eelnenud § 4 lõike 1 punktis 1 nimetatud tegevusega võrreldes toetatakse projekte 48 kuu asemel kuni 24 kuud. Punkti 4 tegevuse toetuse maksimaalne summa 300 000 eurot projekti kohta tunnistatakse kehtetuks ning sellele kehtestatakse määruse § 8 lõikega 2<sup>1</sup> uus maksimaalne toetussumma, uus ülempiir sätestatakse projekti ja abikõlblikkuse kestuse järgi.

**Eelnõu punktiga 16** täiendatakse määruse § 8 lõikega 2<sup>1</sup>, sätestades § 4 lõike 1 punktis 4 nimetatud tegevusele maksimaalseks toetussummaks 200 000 eurot projekti kohta. Sellele tegevusele kehtestatakse madalam toetuse ülempiir võrreldes teiste tegevustega, kuna projektide rakendamise periood on lühem ja abikõlblikkuse kestus piiratud. Toetuse piirmäära määramisel on arvesse võetud tegevuse elluviimiseks kehtestatud standardiseeritud ühikuhinda ning voru rahalisi vahendeid, sealhulgas võimalike rahastatavate projektide arvu. Maksimaalse toetussumma suurendamine vähendaks rahastatavate projektide arvu, mis omakorda mõjutaks teenuse kättesaadavust, projekti elluviijate mitmekesisust ja võimalikku regionaalset jaotust. Alates tegevuse määramise sätestamisest ei ole sellega seotud taotlusvoore seni avatud, mistõttu tegevuse tingimuste muutmine ei tekita vorude vaheliselt ebavõrdust, lisa ootamatult koormust või tekita muud erinevust sama tegevuse taotlusvorude vaheliselt.

**Eelnõu punktiga 17** täiendatakse määruse § 8 lõike 2 punkti 3, sätestades lisaks määruse § 4 lõike 1 punktis 5 nimetatud tegevusele ka punktis 6 nimetatud tegevusele maksimaalseks toetussummaks 250 000 eurot projekti kohta. See summa sõltub avatud taotlusvoru rahalisest võimalusest ja eesmärgist tagada tegevuse laiaulatuslikum regionaalne kättesaadavus.

**Eelnõu punktiga 18** täiendatakse määruse § 10 punkti 1<sup>1</sup>.

Punkt 1<sup>1</sup> sätestab, et määruse § 4 lõike 1 punktis 7 nimetatud tegevuse puhul ei või taotleja olla kohaliku omavalitsuse üksuse hallatav asutus. Punktis 7 nimetatud tegevuseks võib toetust taotleda juriidiline isik, valitsusasutus või selle hallatava riigiasutus, kohaliku omavalitsuse üksus või selle asutus. Kuna kohaliku omavalitsuse üksuse hallatav asutus ei saa olla taotlejaks määruse § 4 lõike 1 punktis 1 nimetatud tegevuse korral, ei saa ta taotleda toetust ka punktis 7 nimetatud jätkutegevusele. Kohaliku omavalitsuse üksuse hallatav asutus saab olla nendes tegevustes partner, mistõttu on tema ja partneri tegevustega kaasnevad kulud abikõlblikud.

**Eelnõu punktiga 19** täiendatakse määruse § 10 lõikega 1<sup>2</sup>, sätestades, et § 4 lõike 1 punktis 6 nimetatud tegevuseks saab toetust taotleda mittetulundusühing või sihtasutus, mille põhikirjas nimetatud eesmärk või tegevused viitavad tervisehäiretega või puuetega või erivajadustega

inimeste esindamisele, toimetuleku toetamisele või toetavate tegevuste või teenuste pakkumisele. Taotlejate ringi kitsendamine ja näiteks muude juriidiliste isikute väljajätmine aitab pakkuda väiksematele sotsiaalsetele ühingutele võimalust toetust taotleda ja saada ning selle kaudu nende tegevussuutlikkust suurendada. Mittetulundusühingud ja sihtasutused on tihti kõige lähemal haavatavatele sihtrühmadele ja teavad kõige paremini nende vajadusi.

Taotleja tingimustele vastamise kontrollimine põhikirjas nimetatud eesmärkide või tegevuste järgi, mitte näiteks äriregistris märgitud põhitegevusala või katusorganisatsioonide (nt Eesti Puuetega Inimeste Koda või Sotsiaalsete Ettevõtete Võrgustik) liikmelisuse järgi tuleneb asjaolust, et mittetulundusühingud ja sihtasutused, mis tegelevad ülal mainitud tegevustega, järgivad küll sotsiaalse ettevõtluse põhimõtteid, kuid tihtipeale ei ole end määratlenud kui sotsiaalne ettevõtte või ei ole võrgustiku liikmed. Ka äriregistris on mittetulundusühingute ja sihtasutuste põhitegevusalad väga erinevalt määratletud ja üldised, mistõttu ei ole võimalik nende järgi kontrollida tingimustele vastamist, ning ainult põhitegevusaladele tuginedes võib osa organisatsioone taotlemise võimalusest ilma jääda ning teisalt võivad toetust saada organisatsioonid, kes reaalselt tervisepiirangute või erivajadustega inimestega ei tegele.

Määruse koostamisel tutvuti nende mittetulundusühingute ja sihtasutuste põhikirjadega, mis võiksid olla potentsiaalsed taotlejad. Nende põhikirjade sarnasusi analüüsid leiti, et toetuse saamise tingimustele vastamist on kõige parem kontrollida põhikirjas nimetatud eesmärkide või tegevuste järgi, mis viitavad tervisehäiretega või puuetega või erivajadustega inimeste esindamisele, toimetuleku toetamisele või toetavate tegevuste või teenuste pakkumisele. Sätet sõnastades on püütud järgida, et võimalikult paljudel organisatsioonidel, mis tegelevad tervisepiirangute või erivajadustega inimestega, oleks võimalik taotlusvoorus osaleda.

**Eelnõu punktiga 20** täiendatakse määruse § 10 lõiget 3, sätestades, et lisaks määruse § 4 lõike 1 punktis 1 nimetatud tegevusele on § 4 lõige 1 punktis 7 nimetatud tegevuse puhul vaja arvestada, et kui taotlejaks on muu isik kui kohaliku omavalitsuse üksus, peab taotleja partnerina kaasama selle kohaliku omavalitsuse üksuse, mille territooriumil hakatakse tegevusi ellu viima. See on tingitud asjaolust, et ainult kohalike omavalitsuste kaudu on võimalik noortegarantii tugisüsteemi ellu viia.

**Eelnõu punktiga 21** täiendatakse määruse § 10 lõikega 4<sup>1</sup>, sätestades, et § 4 lõike 1 punktis 7 nimetatud tegevuse puhul peab taotleja olema varem saanud toetust § 4 lõige 1 punktis 1 nimetatud tegevuseks. Tegemist on punktis 1 nimetatud tegevuse jätkuprojektiga, st taotlejad on varem kinnitanud tegevuseks vajalike tööpõhimõtete ja vastavuskriteeriumide järgimist. Kohalikud omavalitsused, mis ei ole selle tegevuse kaudu varem tuge saanud, saavad liituda partnerina.

**Eelnõu punktiga 22** muudetakse määruse § 10 lõiget 5, jättes § 4 lõike 1 punkti 4 tegevuse välja nende tegevuste loetelust, mille elluviimiseks saab taotleja toetust ühe korra. Kuna tegemist on ühikuhinna alusel tulemuse põhjal rahastatud tegevustega, mille kestus on lühem kui teistel toetatavatel tegevustel, võimaldab see perioodi jooksul kuulutada välja samale tegevusele mitu taotlusvooru ning võib olla asjakohane, et sama elluviija saab toetust mitu korda.

**Eelnõu punktiga 23** täiendatakse määruse § 10 lõikega 6, sätestades, et § 4 lõike 1 punktis 4 nimetatud tegevuse elluviimiseks saab taotleda toetust ühes taotlusvoorus ühe korra. Võrreldes kehtiva korraga on tegemist leebema lähenemisega, mis võimaldab vooru korduval avamisel toetuse saajal järgmises voorus taas toetust taotleda.

**Eelnõu punktiga 24** täiendatakse määruse § 12 lõike 1 punkti 4, sätestades, et lisaks § 4 lõike 1 punktis 1 nimetatud tegevusele on § 4 lõige 1 punktides 6 ja 7 nimetatud tegevustes osalenute rakendumise määr 25%.

Punktis 6 nimetatud tegevuse puhul on 25% määr sätestatud põhjusel, et tegemist on haavatavamas olukorras sihtgrupiga, kelle takistusi tööturule jõudmisel või seal püsimisel ei pruugi olla võimalik täielikult minimeerida nende terviseprobleemide olemuse ja tõsiduse tõttu. Seetõttu vajab kõnealune sihtrühm pikemaajalist ja intensiivsemat tuge. Lisaks mõjutavad tervisepiirangute või erivajadustega inimeste hõivesse jõudmist ka ühiskondlikud arusaamad ja valmisolek neid tööturule kaasata.

Punktis 7 nimetatud tegevuse puhul on madalam 25% määr sätestatud seetõttu, et tegemist on haavatavamas olukorras sihtrühmaga, kelle jõudmine tööturule eeldab esmalt ebasoodsast olukorrast väljumist ning kes võib vajada pikemaajalist ja intensiivsemat tuge. Näiteks erialase hariduseta noorte puhul on vaja need noored pigem haridusteele tagasi suunata või peavad nad tööturule jõudmiseks läbima täiendkoolitusi. Lisaks rakendub 2025. a sügisel õppimiskohustuse ea muudatus, millega tõuseb õppimiskohustuslik vanus 16 aasta asemel 18. eluaastani ning seetõttu suureneb sihtrühma kuuluvate noorte hulk, kes peavad täitma õppimiskohustust. Tegevuse tulemusel suunatakse nad pigem tagasi haridusteele.

**Eelnõu punktiga 25** täiendatakse määruse § 12 lõiget 1 punktidega 6 ja 7, sätestades, et § 4 lõike 1 punktis 6 nimetatud tegevuse puhul peab taotleja esitama koos taotlusega lisa 5, põhikirja või lingi põhikirjale, et teha tehnilist vastavaks tunnistamist. Paragrahvi 4 lõike 1 punktis 7 nimetatud tegevuse puhul peab taotleja esitama koos taotlusega lisa 10. Esitatud lisad 5 ja 10 näitavad, et taotlejad lähtuvad tegevuste elluviimisel etteantud kriteeriumidest. Nimetatud tegevuste puhul rakendatakse vastavushindamist, milles on kuus kriteeriumi ja 13 alaküsimust.

**Eelnõu punktiga 26** täiendatakse määruse § 12 lõikega 1<sup>1</sup>, sätestades andmekoosseisud, mida peab sisaldama määruse § 4 lõike 1 punktis 4 nimetatud tegevuseks toetuse taotlus. Lähtudes standardiseeritud ühikuhinnast ja tegevusele kehtestatud maksete loogikast, mis on sätestatud määruse lisas 7, on taotlemisel oluline märkida projektis osalejate arv, millest moodustub projekti kogueelarve ning millele tuginedes sooritatakse taotluse rahuldamise otsuse korral projekti väljundi põhjal alustamise osamakse, vt täpsemalt lisa 7 „Rahastuskord“ punkt 2.4.1.

**Eelnõu punktiga 27** täiendatakse määruse § 16 lõigetega 4<sup>1</sup> ja 4<sup>2</sup>.

Lõige 4<sup>1</sup> sätestab, et rakendusüksus saab tunnistada § 4 lõige 1 punktis 6 nimetatud tegevuseks esitatud taotluse nõuetele vastavaks, kui on täidetud määruse §-s 12 sätestatud nõuded ja see vastab lisas 5 sätestatud kriteeriumidele ehk on saanud positiivse hinnangu. Vastavushindamise teevad rakendusüksuse nimetatud eksperdid. Positiivse tulemuse saab, kui taotleja on vastanud vastavushindamise kriteeriumide punktides 1–6 iga kriteeriumi korral „jah“ ning andnud vajaduse korral ekspertide hinnangul hindamiseks vajalikud selgitused. Selleks vormistavad eksperdid oma hinnangu lisa 6 vormil (lisa 6 kriteeriumid 1–6). Lisa 6 koosneb kahest osast, millest esimene peab vastama § 16 lõikele 4<sup>1</sup> (ekspertide hinnang lisa 5 nõuetele vastavuse kohta) ja teises osas kajastatakse § 17 lõige 10<sup>1</sup> valikukriteeriumide alusel hindamise tulemused. Mõlemad osi hindavad ja täidavad lisas 6 esitatud vormil eksperdid.

Lõige 4<sup>2</sup> sätestab, et rakendusüksus saab tunnistada § 4 lõike 1 punktis 7 nimetatud tegevuseks esitatud taotluse vastavaks, kui on täidetud määruse §-s 12 sätestatud nõuded ja see vastab lisas 10 sätestatud kriteeriumidele ehk on saanud positiivse hinnangu. Vastavushindamise teeb

Sotsiaalkindlustusamet. Positiivse tulemuse saab, kui taotleja on vastanud vastavushindamise kriteeriumide punktides 1–6 iga kriteeriumi korral „jah“ ning andnud vajaduse korral Sotsiaalkindlustusameti hinnangul piisavad selgitused. Selleks vormistab Sotsiaalkindlustusamet oma hinnangu lisas 11 oleval vormil (lisa 11 kriteeriumid 1–6). Lisa 11 koosneb kahest osast, millest esimene peab vastama § 16 lõikele 4<sup>2</sup> (Sotsiaalkindlustusameti hinnang lisa 10 nõuetele vastavuse kohta) ja teises osas kajastatakse § 17 lõike 10<sup>2</sup> valikukriteeriumide alusel hindamise tulemused. Mõlemaid osi hindab ja täidab lisas 11 esitatud vormil Sotsiaalkindlustusamet.

**Eelnõu punktiga 28** täiendatakse määruse § 16 lõike 5 sõnastust, sätestades, et lisaks § 4 lõike 1 punktis 1 nimetatud tegevustele esitab Sotsiaalkindlustusamet § 4 lõige 1 punktis 7 nimetatud tegevuse puhul oma hinnangu lisa 10 vastavuse kohta kümne tööpäeva jooksul.

**Eelnõu punktiga 29** täiendatakse määruse § 17 lõiget 4, sätestades, et § 4 lõike 1 punktis 4 nimetatud tegevust hindavad eksperdid, lähtudes lisas 8 sätestatud valikukriteeriumidest. Vooru tarbeks on loodus eraldi valikukriteeriumid, mis on kooskõlas määruuses kinnitatud valikukriteeriumidega, kuid võimaldavad taotlusi hindavatel ekspertidel selgemalt keskenduda hinnatava vooru eripärale selle sihtrühmast lähtudes. Mistõttu on kriteeriumi siseselt, põhiväärtust muutmata, vooru vaatest olulise teema rõhutamiseks selle alakriteeriumide väärtuseid kombineeritud üheks või muudetud nende väärtust.

**Eelnõu punktiga 30** täiendatakse määruse § 17 lõikega 4<sup>1</sup>, sätestades, et § 4 lõike 1 punktis 6 nimetatud tegevuse korral peavad eksperdid saavutama hinnangus konsensuse ning kohustuvad esitama täidetud ja digitaalselt allkirjastatud vastavushindamise vormi rakendusasutusele 14 kalendripäeva jooksul taotluse hindamiseks saamisest. Hindamiseks kasutavad eksperdid lisas 6 kehtestatud vastavushindamise vormi.

**Eelnõu punktiga 31** täiendatakse määruse § 17 lõigetega 10<sup>1</sup> ja 10<sup>2</sup>.

Lõikes 10<sup>1</sup> sätestatakse, et § 4 lõike 1 punktis 6 nimetatud tegevuse taotlust hinnatakse lõikes 1 nimetatud valikukriteeriumide järgi, andes hindepunkte skaalal 0–1. Skaala hinnang 0 vastab sõnale „ei“ ning 1 vastab sõnale „jah“. Hinnang loetakse positiivseks, kui hindamisel saadud koondhinne on vähemalt 5 punkti. Hindamise tulemus kajastatakse lisa 6 kohasel vormil (lisa 6 kriteerium 7) ning eksperdid esitavad selle rakendusüksusele kümne tööpäeva jooksul projekti hindamiseks saamisest. Eksperdid hindavad vaid neid taotlusi, mis läbivad vastavuskontrolli, sealhulgas § 16 lõike 4<sup>1</sup> ehk lisa 5 kriteeriumide 1–6 alusel. Lisa 6 on kaheosaline, millest esimene pool on lisa 10 kohane ekspertide hinnang nõuetele vastavuse kohta ja teine osa valikukriteeriumide alusel hindamise tulemuse kajastamine. Seega § 16 ja lisa 10 on nõuetele vastavuskontrolli etapp ning § 17 lõike 10<sup>1</sup> kohaselt hinnatakse ainult neid taotlusi, mis on läbinud vastavuskontrolli. Kui taotlus ei vasta § 16 lõike 4<sup>1</sup> nõuetele, siis eksperdid ei tee § 17 kohast hindamist. Eksperdid esitavad vastavushindamise vormi ühe korra.

Lõikes 10<sup>2</sup> sätestatakse, et § 4 lõike 1 punktis 7 nimetatud tegevuse puhul hinnatakse taotlust lõikes 1 nimetatud valikukriteeriumide järgi, andes hindepunkte skaalal 0–1. Skaala hinnang 0 vastab sõnale „ei“ ning 1 on vastab sõnale „jah“. Hinnang loetakse positiivseks, kui hindamisel saadud koondhinne on vähemalt 5 punkti. Hindamise tulemus kajastatakse lisa 11 kohasel vormil (lisa 11 kriteerium 7) ja selle edastab Sotsiaalkindlustusamet rakendusüksusele kümne tööpäeva jooksul projekti hindamiseks saamisest. Sotsiaalkindlustusameti hindab vaid neid taotlusi, mis on läbinud vastavuskontrolli, sealhulgas § 16 lõike 4<sup>2</sup> ehk lisa 11 kriteeriumide 1–6 alusel. Lisa 11 on kaheosaline, millest esimene pool on lisa 10 kohta Sotsiaalkindlustusameti hinnang nõuetele vastavuse kohta ja teine osa valikukriteeriumide alusel hindamise tulemuse

kajastamine. Seega § 16 ja lisa 10 on nõuetele vastavuskontrolli etapp ning § 17 lõike 10<sup>2</sup> järgi hinnatakse ainult neid taotlusi, mis on läbinud vastavuskontrolli. Kui § 16 lõike 4<sup>2</sup> nõuetele ei vasta, siis Sotsiaalkindlustusamet ei tee § 17 kohast hindamist. Sotsiaalkindlustusamet esitab vastavushindamise vormi ühe korra.

**Eelnõu punktiga 32** täpsustatakse määruse § 17 lõike 11 sõnastust, sätestades, et § 4 lõike 1 punktides 6 ja 7 nimetatud tegevuste puhul annab rakendusasutus taotlejatele ekspertide või Sotsiaalkindlustusameti esitatud küsimustele vastamiseks kuni kümme tööpäeva. Selle võrra pikeneb taotluse menetlemise aeg.

**Eelnõu punktiga 33** lisatakse § 18 lõikesse 1 punktid 4 ja 5, sätestades, et § 4 lõike 1 punktide 6 ja 7 tegevuste puhul, mis on vastavushindamisega hinnatavad tegevused, peavad olema saavutatud § 16 lõikes 4 sätestatud nõuded ning § 17 lõike 10<sup>1</sup> või 10<sup>2</sup> kohaselt positiivne hinnang.

**Eelnõu punktiga 34** lisatakse § 24 lõige 1<sup>1</sup>, sätestades, toetuse kasutamise seotud aruannete esitamise korra erisus määruse § 4 lõike 1 punktis 4 nimetatud tegevusele. Sätte kohaselt tuleb tegevus 4 korral taotlejal esitada aruanded projekti elluviimise kohta vastavalt lisas 7 sätestatule.

**Eelnõu punktiga 35** täiendatakse § 25 lõikega 3<sup>1</sup>, millega sätestatakse määruse § 4 lõike 1 punktis 4 nimetatud tegevusele toetuse maksemise erisus lähtudes lisast 7.

**Eelnõu punktiga 36** loetakse § 30 tekst lõikeks 1 ja paragrahvi täiendatakse lõikega 2, mis sätestab sätete osalise tagasiulatuva jõustumise alates 10. maist 2025.

Tagasiulatuvalt rakendatakse määruse muutmise eelnõu punktis 2 sätestatud § 4 lõike 1 punkti 3 muudatust ja punktis 4 sätestatud § 4 lõikeid 4<sup>2</sup>–4<sup>4</sup>, mis käsitlevad tegevuste osutamist mittetöötavate rändetaustaga inimeste ning romade sihtrühmale ja sihtrühma tõendamist. Uut taotlusvooru ei ole rändetaustaga inimestele selle määruse alusel plaanis välja kuulutada.

**Eelnõu punktiga 37** sätestatakse määruse uued lisad.

### **3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele**

Eelnõu on vastavuses Euroopa Liidu õigusega, juhindudes eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusest (EL) 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid, ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusest (EL) 2021/1057, millega luuakse Euroopa Sotsiaalfond+ (ESF+) ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1296/2013.

### **4. Määruse mõjud**

Määrusega muudetakse Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondidest rahastatavates avatud taotlusvoorudes toetuse andmise tingimusi (meetme 21.4.2.3 „Kõrge tööhõive taseme saavutamine ja hoidmine“ ja sellega seotud sekkumise „Tööturu struktuursete probleemide lahendamine, tööhõive suurendamine ja erinevate tööturu riskirühmade tööturul osalemise toetamine“ elluviimiseks). Toetuse saajad on projektide elluviijad (sõltuvalt projekti

tegevustest ja selle sihtrühmast kas juriidiline isik, vallavalitsus või selle hallatav riigiasutus, kohaliku omavalitsuse üksus või selle asutus, mittetulundusühing või sihtasutus). Projektide eesmärk, mille toetuse saajad peavad saavutama, on parandada töötajate, noorte ja pikaajaliste töötute ning tööturult eemale jäänud ja tööturul ebasoodsas olukorras olevatesse rühmadesse kuuluvate inimeste tööle saamise võimalusi.

Võrreldes kehtiva määrusega laiendatakse toetatavate tegevuste loetelu ning määruse jõustudes on võimalik toetust taotleda lisaks kehtivatele tegevustele ka: (1) tegevusteks, mille eesmärk on sotsiaalse innovatsiooni kaudu tervisepiiranguga inimeste tööle saamise ja tööl püsimise võimaluste parandamine ning (2) lisa- ja jätkutegevusteks, mille eesmärk on suurendada mittetöötavate 16–29-aastaste noorte (*edaspidi noorte*) tööalast konkurentsivõimet, toetades nende tööle või haridusse liikumist ning suunates vajaduse korral tegevusi ka nende tugivõrgustikule. Viimasena nimetatu puhul on tegemist lisa- ja jätkutegevustega neile toetuse saajatele, kes on varem juba saanud toetust noorte tööalase konkurentsivõime parandamiseks (§ 4, lõige 1, punkt 1). Määrusega muudetakse ka vähemalt 55-aastastele ja vanematele mittetöötavate inimeste tööalase konkurentsivõime suurendamiseks suunatud tegevuste tingimusi (nt kulude hüvitamine tegelike kulude asemel standardiseeritud ühikuhinna alusel; projekti abikõlblikkuse perioodi vähendamine 36 kuult 18 kuule; toetuse minimaalse summa vähendamine 200 000 tuhandelt 100 000-le ning maksimaalse toetussumma vähendamine 300 000 tuhandelt 200 000-le).

### **Sotsiaalsed, sealhulgas demograafilised mõjud**

Mõju sihtrühmad: (1) tervisepiiranguga inimesed, (2) 16–29-aastased mittetöötavad noored ning (3) 55-aastased ja vanemad mittetöötavad inimesed.

Tervisepiiranguga inimeste sihtrühma kuuluvad inimesed, kelle tervislik seisund takistab tööle saamist, seejuures ei pea inimesel olema tuvastatud töövõime vähenemist või puuet, vaid piisab sellest, kui sihtrühma kuuluv inimene kinnitab enda tööle saamist või tööl püsimist raskendavate tervisepiirangute olemasolu kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis. Statistikaameti sotsiaaluuringu andmetel oli 2024. a kõikidest vähemalt 16-aastastest inimestest igapäevategevus mõningal või suurel määral piiratud 31,4%-l<sup>6</sup>. Võttes arvesse, et 2024. a oli Statistikaameti andmetel 16–74-aastaseid tööealisi inimesi Eestis kokku 999 500<sup>7</sup>, on igapäevategevustega toimetulekul takistusi *ca* 314 000 inimesel.

Noortele suunatud lisa- ja jätkutegevuste sihtrühma kuuluvad mittetöötavad 16–29-aastased noored. Eesti tööjõu-uuringu andmetel oli 2024. a 16–29 aastaseid noori kokku 193 700, kellest 70 500 noort olid mitteaktiivsed (mitteaktiivsete hulka kuuluvad ka õppivad noored) ning 17 500 töötud ehk kokku oli mittetöötavaid noori 88 000<sup>6</sup>. Sama vanusgrupi töötuse määr oli 2024. a 14,2%, mis on viimase kuue aasta kõrgeim näitaja ning ligi kaks korda kõrgem kui 15–74-aastaste töötuse määr (7,6%)<sup>6</sup>. Noortele suunatud lisa- ja jätkutegevuste projektide sihtrühm on eelkõige siiski need noored, kes juba on haridusest või tööturult välja langenud või on väljalangemise ohus (ning võivad seetõttu veel olla ametlikult õppuri staatuses). 2024. a oli Eestis 16–29-aastaseid NEET noori 22 700, mis moodustab 11,7% kõikidest samasse vanusgruppi kuuluvatest noortest (NEET määr)<sup>6</sup>. Alates 2023. a augustist kuni 2025. a jaanuarini on Riigi Tugiteenuste Keskuse andmetel kehtiva määruse alusel toetatud kokku 21

<sup>6</sup> Eesti Statistikaamet (2024). TH79: 16-AASTASED JA VANEMAD ELUKOHA JA TERVISESEISUNDI JÄRGI. Veebilehel: [TH79: 16-AASTASED JA VANEMAD ELUKOHA JA TERVISESEISUNDI JÄRGI. Statistika andmebaas.](#)

<sup>7</sup> Eesti Statistikaamet (2024). Tööpoliitika näitajad. Veebilehel: <https://tooturg.stat.ee/>.

noortele suunatud projekti, mille käigus on toetatud ligi 1500 noort (unikaalsete noorte arv on väiksem, kuna mõni noor võib olla vajanud tuge mitme projekti käigus).

Määrusega muudetakse ka vähemalt 55-aastaste ja vanemate mittetöötavate inimeste tööalase konkurentsivõime parandamiseks suunatud tegevuste tingimusi. 55–89<sup>8</sup> aastaseid inimesi oli 2024. a Eesti tööjõu-uuringu andmetel kokku 431 800, kellest 9900 olid töötud (vanemad kui 74-aastased enam aktiivselt tööd ei otsi) ning 243 700 mitteaktiivsed (mitteaktiivsete hulka kuuluvad ka pensionärid) ehk kokku oli 55–89-aastaseid mittetöötavaid inimesi 253 600<sup>6</sup>. 55–74-aastaste töötuse määr oli 2024. a 5,4%, mis oli veidi madalam kui üldine töötuse määr (15–74-aastaste töötuse määr oli 7,6%)<sup>6</sup>. Kuna kehtiva määruse alusel ei ole nimetatud sihtrühmadele avatud taotlusvoore korraldatud, siis ei avalda muudatused sihtrühmale võrreldes kehtiva olukorraga olulist mõju. Sama sihtrühma tööalase konkurentsivõime suurendamiseks kuulutati 2020. a juunis välja taotlusvoor varasema määruse alusel, mille käigus sai toetust kuus projekti ning milles osales kokku 446 inimest (14% neist katkestasid programmis osalemise erinevatel põhjustel)<sup>9</sup>. LevelLabi<sup>8</sup> tehtud uuringu põhjal oli vahetult pärast projektides osalemist hõivesse liikunud 22% ning kuue kuu pärast 30% osalejatest<sup>10</sup>. Võttes arvesse projektide ja neis osalevate sihtrühmade küllaltki piiratud mahtu, on kokkuvõttes muudatustest mõjutatud sihtrühmade suurus siiski kogu potentsiaalsest sihtrühmast väike.

### Mõju ulatus ja mõju avaldumise sagedus

Projektides osalemine mõjutab muudatusest mõjutatud sihtrühmi positiivselt, kuna projektide tegevustes osalemise tulemusel suureneb eelduslikult nende tööalane konkurentsivõime ja paranevad võimalused tööd leida. Noorte puhul on varajane sekkumine eriti oluline, kuna noorte suur tööpuudus mõjutab negatiivselt noore tulevikuväljavaateid ning suurendab töötuks jäämise riski tema edasises elus. Mida kauem on inimene tööturult eemal, seda keerulisem ja kulukam on teda tööturule tagasi tuua, kuivõrd aja jooksul langeb inimese töövalmidus ja motivatsioon ning vananevad tema teadmised ja oskused, mis on olulised hõivesse liikumisel ja tööhõives püsimiseks. Tööturule sisenemise ja regulaarse töötasu saamisega kasvavad sihtrühma kuuluvate inimeste sissetulekud ning paraneb nende majanduslik toimetulek ja sotsiaalne heaolu ning väheneb pikaajalise töötuse risk, samuti vaesusrisk. Töö leidmise korral suurenevad kogu leibkonna tulud, mis parandab eelduslikult kogu leibkonna toimetulekut. Ühtlasi aitavad avatud taotlusvoorudes elluviidavad tegevused vähendada elanikkonnarühmade vahelist sotsiaalmajanduslikku ebavõrdsust ning luua võrdseid võimalusi ühiskonnaelus osalemiseks. Tööalase konkurentsivõime suurendamine aitab omakorda vähendada sihtrühmade sotsiaalset tõrjutust või selle süvenemist.

Taotlusvooru kavandamisel ja rakendamisel on arvestatud erinevate sihtrühmade võimalustega tööturul. Projektides osalemine on sihtrühma kuuluvatele inimestele tasuta. Projektide elluviijad peavad teenuste planeerimisel ja osutamisel arvestama kõikide sihtrühmade puhul, et sihtrühma kuuluvad inimesed võivad olla näiteks liikumis-, nägemis- või kuulmispuudega, mistõttu tuleb tegevuste elluviimisel jälgida, et osalejatele oleks tagatud ligipääs tegevustele olenemata nende erivajadusest. Tervisepiiranguga inimeste sihtrühmale suunatud projektide

<sup>8</sup> Statistikaameti läbiviidavas tööjõu-uuringus on rahvastiku majandusliku aktiivsuse uurimisel aluseks rahvastik vanuses 15–89, mistõttu on siinkohal vaadatud kuni 89-aastaseid inimesi, aga mitte vanemaid.

<sup>9</sup> Öunapuu, T., Raun, M., Laurinson, D., Argus, L. (2023). Meetme 3.2 „Tööturuteenused tagamaks paremaid võimalusi hõives osalemiseks“ tulemuspõhise vooru hindamine. Uuring. Tellija: Majandus-ja Kommunikatsiooniministeerium.

<sup>10</sup> Andmed töötamise kohta 6 kuud peale projektist väljumist olid andmete väljavõtu hetkeks (17.04.2023) olemas 54% osalenute kohta, kuna paljudel ei olnud programmist väljumisest veel 6 kuud möödud. Vahetult peale programmist väljumist andmed olid andmed olemas 86% osalejate kohta, sh kõigi nende kohta, kes programmi ei katkestanud.

puhul ei ole sihtrühma piiratud tuvastatud puude või vähenenud töövõime otsusega, vaid piisab inimese tervisepiirangute kinnitamisest kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis. Sekkumiste ettevalmistamisel ja rakendamisel arvestatakse nende võimaliku mõjuga võrdsusele, kaasamisele ja mittediskrimineerimisele ning vajaduse korral kohandatakse tegevusi olukorrast lähtudes. Toetatavate tegevuste raames osutatavate teenuste puhul lähtutakse iga osaleja vajadustest ja püütakse kõrvaldada neid barjääre, mis neil on takistuseks tööturule sisenemisel. Osa avatud taotlusvoorude abil elluviidavatest tegevustest (nt noortele suunatud jätku- ja tugitegevused) viiakse ellu koostöös kohaliku omavalitsusega, mistõttu võidakse projektis osalejatele osutada ka nende vajaduste põhjal avalikke teenuseid.

Kokkuvõttes on avatud taotlusvoorude projektidel sihtrühma kuuluvatele inimestele positiivne sotsiaalne ja majanduslik mõju. Samas, arvestades projektide küllalt väikest mahtu, võib mõju ulatust tervikuna pidada väikeseks. Mõju sagedus on regulaarne projektide toimumise vältel, kuid puudub muul ajal. Ebasoovitavaid mõjusid ei tuvastatud.

## **Majanduslikud mõjud**

Mõju sihtrühmad: projektide elluviijad.

Mõju ulatus ja mõju avaldumise sagedus.

Sõltuvalt projekti tegevustest ja selle sihtrühmast saab projektide elluviija olla kas juriidiline isik, vallavalitsus või selle hallatav riigiasutus, kohaliku omavalitsuse üksus või selle asutus, mittetulundusühing või sihtasutus. Noortele suunatud jätku- ja tugitegevuste puhul peab taotleja olema saanud juba varem ehk kehtiva määruse järgi toetust (või olnud partner) noorte tööalase konkurentsivõime suurendamiseks (§ 4, lõige 1, punkt 1). Seejuures ei või taotleja olla kohaliku omavalitsuse üksuse hallatav asutus ning juhul, kui jätku- ja tugitegevuste puhul ei ole taotleja kohalik omavalitsus ise, peab taotleja kaasama selle kohaliku omavalitsuse üksuse, mille territooriumil hakatakse tegevusi ellu viima. Alates 2023. a augustist kuni 2025. a jaanuarini on kehtiva määruse alusel toetatud kokku 21 noortele suunatud projekti ja kõikides maakondades on toetatud vähemalt ühte projekti. Tervisepiiranguga inimeste sihtrühmale suunatud tegevuste puhul saab taotleja olla mittetulundusühing või sihtasutus, mille põhikirjas nimetatud eesmärk või tegevused viitavad tervisehäiretega või puuetega või erivajadustega inimeste esindamisele, toimetuleku toetamisele või toetavate tegevuste või teenuste pakkumisele.

Määrusega muudetakse võrreldes kehtiva korraga 55+ vanusrühmale suunatud projektide rahastamispõhimõtteid ning erinevalt teistele sihtrühmadele suunatud tegevustest rahastatakse neid tegevusi standardiseeritud ühikuhinna alusel (teiste sihtrühmade puhul rahastatakse sisutegevusi tegelike kulude alusel). Tegemist on tulemuspõhise rahastamise süsteemiga, kus viimased 15% standardiseeritud ühikuhinnast makstakse projekti elluviijale välja siis, kui projekti lõppedes on projekti kavandatud osalejatest vähemalt 40% jõudnud tööhõivesse. Tegemist ei ole täiesti uue lähenemisega, kuna sarnast rahastamisskeemi kasutati ka varem nimetatud sihtrühma puhul. LevelLabi<sup>8</sup> uuringu kohaselt võimaldab selline rahastusmudel kulude paindlikumat jaotamist ning parandada tulemusi, kuid analüüsi tulemused näitasid, et rahastuskord oli sõnastatud liiga keeruliselt, mistõttu tehti ettepanek edaspidi seda lihtsustada. Soovituste põhjal lihtsustatakse kehtestatava määrusega rahastuskorda. Võrreldes eelneva perioodi (ESF 2014–2020) rahastusskeemiga kasutatakse 2021–2027 ESF+ perioodil tulemuspõhises voorus vaid standardiseeritud ühikuhinda ning loobutakse kindlasummalisest maksest. Lihtsustatud on ka toetuse väljamaksete süsteemi ning rakendatakse ettemaksepõhist

lähenemist. Väljundipõhine väljamakse tehakse kolmes osas, millele lisandub tulemuspõhine väljamakse.<sup>11</sup> Samuti on lihtsustatud projektide aruandlust.

Määrus mõjutab toetuse saajaid positiivselt, kuna annab rahalised võimalused projektide elluvijatele tegevusteks, mille eesmärk on parandada töötajate, noorte ja pikaajaliste töötute ning tööturul eemale jäänud ja tööturul ebasoodsas olukorras olevatesse rühmadesse kuuluvate inimeste tööle saamise võimalusi. Määruse eesmärk on anda võimalus nendele toetuse saajatele, kes soovivad ja suudavad pakkuda sihtrühmale lisatuge, lähtudes oma ekspertteadmistest ja kogemustest. Lisaks sellele, et projektides osalejate tööhõivesse liikumise ja tööhõives püsimise tulemusel paraneb sihtrühma enda majanduslik ja sotsiaalne toimetulek, mõjutab hõivesse liikumine ka tervikuna majandust positiivselt – väheneb tööjõupuudus ning pikaajaliste töötute, heitunute ning üksnes toetuste abil toime tulevate isikute arv, samuti saab riik maksutulu tööjõumaksudest. Tervisepiiranguga inimeste sihtrühmale suunatud sotsiaalse innovatsiooni projektide eesmärk on toetada ka sotsiaalmajandust ja sotsiaalset ettevõtlust. Seejuures aitavad need projektid vähendada ühiskondlikke probleeme, toetavad uuenduslikke tegevusi ning suurendavad koosloomet. Kokkuvõttes on muudatustel majandusele positiivne mõju, kuid arvestades projektide piiratud mahtu, võib mõju ulatust tervikuna pidada siiski väikeseks. Mõju sagedus on regulaarne avatud taotlusvoorude toimumise vältel, kuid puudub muul ajal. Ebasoovitavaid mõjusid ei tuvastatud.

### **Mõjud regionaalarengule, sealhulgas linna-, maa- ja rannapiirkondadele**

Mõju sihtrühmad: (1) tervisepiiranguga inimesed, (2) 16–29-aastased mittetöötavad noored ning (3) 55-aastased ja vanemad mittetöötavad inimesed

Mõjutatud sihtrühmade täpseid suurusi on käsitletud sotsiaalsete mõjude all. Kuigi avatud taotlusvoorude projektidele seatud tingimused ei ole regioonispetsiifilised, on nii töötuse määras, tervisepiirangutega inimeste osatähtsuses kui ka NEET-olukorras noorte määras olulised regionaalsed erinevused. Samas tuleb arvestada ka seda, et vastavate näitajate protsentuaalselt suurem määr ei tähenda arvuliselt suuremat hulka sihtrühma esindajaid. Kuigi mitteaktiivsete inimeste arv 2024. a vähenes võrreldes eelnenud aastaga, kasvas ligi 10 000 inimese võrra töötute arv<sup>6</sup>. Statistikaameti andmetel oli töötuse määr Eestis 2024. a 7,6%, mida on 1,2 protsendipunkti enam võrreldes aastatagusega. Seejuures on töötuse määr kõrgeim Kirde-Eestis (13,5%), kuid kõige rohkem on töötuid Põhja-Eestis<sup>6</sup>. 2024. a oli Eestis ca 57 000 töötut, kes nii nagu ka mitteaktiivsed koonduvad peamiselt Põhja-Eesti piirkonda (27 000)<sup>6</sup>. Lõuna-Eestis oli töötuid 10 600 ning teistes piirkondades alla 10 000<sup>6</sup>.

Vähemalt 16-aastaste inimeste osakaal, kelle igapäevategevus on mõningal või suurel määral piiratud, oli 2024. a suurim Kirde-Eestis (44,5%)<sup>6</sup>. Lõuna-Eestis oli vastav osakaal 36,4%, Lääne-Eestis 35,5% ning madalaim Kesk-Eestis (31,1%) ja Põhja-Eestis (25,1%)<sup>6</sup>. 2024. a oli Eestis NEET-olukorras noori (16–29-aastaseid), kes ei tööta, ei õpi ega osale koolitusel, 22 700 ja NEET määr oli 11,7%<sup>6</sup>. Nii nagu mitteaktiivsed ja töötud, koondub ka põhituumik NEET-olukorras noori Põhja-Eestisse (9500) ja Lõuna-Eestisse (5900), jäädes mujal Eesti piirkondades 1200 ja 3300 vahele<sup>6</sup>. Arvestades, et projekte viiakse ellu küllaltki piiratud mahus,

---

<sup>11</sup> LevelLabi uuringust tulenev soovitus oli rakendada toetuseskeemi 40-30-30 ning oluliselt suurendada toetuse esmast makset, et projektid oleksid edukamad, ning tagada seeläbi enam vahendeid tegevuste käivitamiseks. Soovitusele tuginedes rakendatakse taotlusvoorus ettemaksepõhist lähenemist, kus esimene makse moodustab 40% maksimaalsest eelarvest ning edasiste maksete suurus on 30% ja kuni 30%, kui saavutatud on 40% tööhõive tulemus projekti lõpus või jaotatuna 15% projekti lõpus ja kuni 15% kuue kuu möödudes, kui 40% tööhõive tulemust ei saavutatud projekti lõpuks.

on kokkuvõttes muudatustest mõjutatud sihtrühmade suurus siiski kogu potentsiaalsest sihtrühmast väike.

#### Mõju ulatus, mõju avaldumise sagedus

Majandusarengu vaatenurgast on oluline, et igas piirkonnas oleks vajalike oskustega tööjõud. Muudatuste mõju piirkondade regionaalarengule on kaudne, kuna sihtrühmad, kellele avatud taotlusvoorud on suunatud, elavad eri piirkondades üle Eesti ning nende aktiveerimine ja tööturule toomine on oluline regionaalsest paiknemisest olenemata. Piirkonnad, kus projektid ellu viiakse, sõltuvad omakorda ka sellest, millise piirkonna jaoks on toetuse saajad projektid disaininud.

Positiivne mõju regionaalarengule ilmneb töötute tööle aitamises ning mitteaktiivsete ja NEET-sihtrühma noorte aktiveerimises, kuivõrd nende tööturule liikumine avaldab positiivset mõju piirkonna majandusele ja toetab seeläbi regionaalarengut. Enam tuge vajavate sihtrühmade aktiveerimine ja tööturule toomine ning nende hõives püsimise toetamine avaldab positiivset mõju nii sihtrühma elukoha regioonile kui ka Eesti tööturule tervikuna. Määruse sihtrühmade puhul on enamasti tegemist nende põhjalikumate tähelepanu vajavate probleemidega.

Samas ei ole avatud taotlusvoorude projektid ainsad, millega nimetatud sihtrühmade hõivesse liikumist toetatakse. Lisaks pakub neile sihtrühmadele tööturul tuge ka töötukassa. Võrreldes töötukassa kaudu sihtrühmadele suunatud tööturuteenustega on määruse kaudu toetatavate tegevuste ulatus väga piiratud. Kindlat piirkonda fookusesse võtmata võib varasemate taotlusvoorude kogemuse alusel eeldada, et toetust taotletakse suuremas osas Eesti regioonides. Lisaks erinevas ulatuses, mis lähtub sellest, kus sihtrühma esindajaid on rohkem, probleem on teravam ja toetuse saajad on tegevuste elluviimiseks piisavalt võimekad. Piirkondades, kus taotlemine on vähenenud aga probleem olemas, tagatakse vajalik tugi ja nõustamine erinevate koostöölepete kaudu (nt NEET-olukorras noorte tegevuste puhul Sotsiaalkindlustusamet). Kokkuvõttes on muudatustel positiivne mõju regionaalarengule, kuid mõju ulatust võib siiski pidada väikseks.

#### **Mõju riigivalitsemisele**

Mõju sihtrühm: Riigi Tugiteenuste Keskus, Sotsiaalkindlustusamet.

#### Mõju ulatus ja mõju avaldumise sagedus.

Muudatused mõjutavad eeskätt rakendusüksust, Riigi Tugiteenuste Keskust (*edaspidi RTK*), kelle ülesanne on avatud taotlusvoorude väljakuulutamine, taotluste vastuvõtmine, hindamise korraldamine, väljamaksete tegemine jms. Kuigi võrreldes kehtiva määrusega toetuse andmise tingimused muutuvad, on mõju ulatus RTK jaoks siiski väike, kuna Euroopa Liidu toetuste korraldamine, rakendamine ja kontroll on nende peamine ülesanne ning võrreldes kehtiva korraga nende töö oluliselt ei muutu. Muudatused mõjutavad ka Sotsiaalkindlustusametit (*edaspidi SKA*), mis hakkab hindama noortele suunatud lisa- ja jätkutoetuste taotluste vastavust lisas 10 seatud kriteeriumidele. Muudatuste tulemusel kasvab vähesel määral SKA töökoormus, kuid kuna juba kehtiva määruse alusel hindab SKA noorte tööalase konkurentsivõime suurendamiseks (§ 4, lõige 1, punkt 1) esitatud taotlusi, võib mõju ulatust pidada väikseks. Mõju sagedus nimetatud asutuste jaoks on regulaarne avatud taotlusvoorude ettevalmistamise ning toimumise perioodi vältel.

## **5. Määruse rakendamise seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud**

Eelnõu rakendamisega ei kaasne riigieelarvele lisakulusid.

Rakenduskavaga sekkumise „Tööturu struktuursete probleemide lahendamine, tööhõive suurendamine ja erinevate tööturu riskirühmade tööturul osalemise toetamine“ meetmete nimekirja meetme 21.4.2.3 „Kõrge tööhõive taseme saavutamine ja hoidmine“ eelarve on Euroopa taasrelvastumise kava „ReARM Europe“ muudatuste jõustumisel 63 622 364 eurot (Euroopa Liidu toetus 44 535 655 eurot ja riiklik kaasfinantseering 19 086 709 eurot).

Määruse avatud taotlusvoorude kogumaht on 24 582 209 eurot (Euroopa Liidu toetus 17 207 546 eurot ja riiklik kaasfinantseering 7 374 663 eurot). Selle raames on:

- mittetöötavate noorte tööalase konkurentsivõime ja haridussüsteemi lõimumise toetamine noortele suunatud tegevusteks kavandatud 15 982 209 eurot (Euroopa Liidu toetus 11 187 546 eurot ja riiklik kaasfinantseering 4 794 663 eurot);
- naiste tööalase konkurentsivõime suurendamiseks kavandatud 1 000 000 eurot (Euroopa Liidu toetus 700 000 eurot ja riiklik kaasfinantseering 300 000 eurot);
- mittetöötavate ja mitteõppivate isikute tööle saamise ja tööl püsimise toetamiseks kavandatud 2 000 000 eurot (Euroopa Liidu toetus 1 400 000 eurot ja riiklik kaasfinantseering 600 000 eurot);
- mittetöötavate pererändega saabunud uussisserändajate, rahvusvahelise kaitse saajate ja romade tööle saamise ja tööl püsimise toetamiseks kavandatud 1 600 000 eurot (Euroopa Liidu toetus 1 120 000 eurot ja riiklik kaasfinantseering 480 000 eurot);
- mittetöötavate vähemalt 55-aastaste inimeste toetamiseks kavandatud 2 000 000 eurot (Euroopa Liidu toetus 1 400 000 eurot ja riiklik kaasfinantseering 600 000 eurot);
- sotsiaalse innovatsiooni kaudu tervisepiiranguga inimeste tööle saamise ja tööl püsimise võimaluste parandamine 2 000 000 eurot (Euroopa Liidu toetus 1 400 000 eurot ja riiklik kaasfinantseering 600 000 eurot).

## **6. Määruse jõustumine**

Määrus jõustub üldises korras.

## **7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon**

Eelnõu väljatöötamisse kaasati Riigi Tugiteenuste Keskus, Sotsiaalkindlustusamet, Haridus- ja Teadusministeerium, Sotsiaalministeerium, Siseministeerium, Eesti Puuetega Inimeste Koda, Sotsiaalsete Ettevõtete Võrgustik, Eesti Linnade ja Valdade Liit ja Eesti Töötukassa.

Eelnõu esitati eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile, Haridus- ja Teadusministeeriumile, Kliimaministeeriumile, Kultuuriministeeriumile, Siseministeeriumile, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile ja e-posti teel Riigi Tugiteenuste Keskusele ja Ühtekuuluvuspoliitika fondide võrdõiguslikkuse kompetentsikeskusele. Samuti edastatakse eelnõu EIS-i kaudu arvamuse avaldamiseks ühtekuuluvuspoliitika 2021–2027 rakenduskava seirekomisjonile ja Euroopa Komisjonile. Esitatud märkustega arvestamine nähtub seletuskirja lisast.